

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

כתובות דף כא.

עדים שקיימו חתימתם באופנים דלהלן מה הדין?

אחד לפנינו מעיד השני מת ויש עוד עד אחד	כל אחד מעיד רק על כתב ידו	כל אחד מעיד על כתב ידו וכתב יד חברו	
צריך עוד שני עדים ²	נאמנים ¹	נאמנים	לרבנן
נאמנים ⁴	אינם נאמנים, וצריך עוד עד ³	נאמנים	לרבי

שטר שיש עליו הנפק, וטען הלוה שהוא מזויף, והביא המלוה עדות לקיום חתימת עד אחד ועדות לקיום חתימת דיין אחד, האם מצטרפין?

האם מצטרפין לקיימו	
מצטרפין	לרב יהודה בשם שמואל, לרמי בר חמא, לרבנאי, לאמימר
אין מצטרפין	לרבא, לרמי בר יחזקאל, לרב אשי

כתובות דף כא:

האם חיישנין למיחזי כשיקרא בהנפק שנכתב קודם שיעידו בפניהם על חתימת העדים,
וחתמו הדיינים אחרי שהעידו בפניהם? [תוד"ה האמר]

בדיעבד	לכתחילה	
לא חיישינן	לא חיישינן ⁵	לרבינו תם
חיישינן	חיישינן	ליש מפרשים
לא חיישינן	חיישינן	לר"י מדנפי"ר

¹ ביארה הגמ' שנחלקו האם עדות העדים היא על מנה שבשטר או על כתב ידם, דרבנן סוברים שהם מעידים על מנה שבשטר, והרי שיש כאן שני עדים שמעידים שפלוני חייב לפלוני מנה, אולם לרבי הם מעידים על כתב ידם ונמצא שעל כל חתימה יש רק עדות אחת ולא יותר.

² שיקיימו את חתימת יד העד השני. כיון דס"ל לרבנן שעדים מעידים על מנה שבשטר, וכשהוא מקיים את חתימתו הוא מעיד על חצי מנה, ושוב כשיקיים גם את חתימת העד השני עם עוד אחד אחר, ימצא שיוצא כל המנה פחות רבע ע"פ עדותו, וזה אי אפשר. (אכן כשהעד השני חי וגם הוא מעיד על חתימת יד הראשון הרי שגם החצי הראשון לא יוצא רק על ידו, אבל כשמת שהחצי הראשון יוצא רק על ידו בזה לא מהני).

³ דע"י עדות העד הזה שמעיד על כל אחת מן החתימות, יהיה שני עדים על כל חתימה וחתימה.

⁴ דכיון שס"ל לרבי שעל חתימת ידם הם מעידים, הרי שבכאן דבריו הם לקולא (ורבנן לחומרא), דהעד החי מעיד על חתימתו ועל חתימת חברו, וגם העד שבא מן השוק מעיד על חתימת המת וחתימת החי והרי שיש שני עדים שמעידים על כל חתימה.

⁵ והגם שהקשתה הגמ' מדברי רב פפי בשם רבא שס"ל שאם נכתבה האשרתא קודם שהעידו בפניהם פסולה, מ"מ אין הלכה כן, אלא כדלקמן (דף פה.). דמסיק דליתא לרב פפי מדרב נחמן. ודרך הש"ס להקשות אפי' מדבר שאין הלכה כן.

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

כתובות דף כא:

דיינים המכירים או שאינם מכירים חתימות העדים, מה הדין?

שאינם מכירים מה הדין	המכירים, האם צריך להעיד בפניהם	שנים מכירים ואחד אינו מכיר	
צריך להעיד בפני כל א' וא'	אין צריך לעשות הגדה	צריכים להעיד בפניו	לסתמא דגמ'
מספיק בפני שנים ¹	צריך לעשות הגדה	צריכים להעיד בפניו	לדחיית רב אשי

האם עד נעשה דיין? [תוד"ה הנח].

בדרבנן - כגון קיום שטרות	בדאורייתא - כגון עדות החודש	
נעשה דיין	אין נעשה דיין	בעד שצריך להעיד
נעשה דיין	בדיני נפשות: אין נעשה דיין בדיני ממונות: נעשה דיין	בעד שאין צריך להעיד

¹ ודוקא היכא שהיו השנים מכירים ואחד לא מכיר, שלא מתקיימת הגדה כלל אם לא יעידו בפני השלישי בזה הצריך רב לקיים הגדה ולהעיד בפני השלישי, אבל כאן שאף אחד לא מכיר ומתקיימת הגדה בשנים מהם יתכן שמספיק.